

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

PERFIL

L'AUTORA DE 'LA PLAÇA DEL DIAMANT' I 'MIRALL TRENCAT' VA MANTENIR UNA CORRESPONDÈNCIA MOLT INTERESSANT AMB L'ESCRITORA ANNA MURIÀ, RECOLLIDA EN AQUEST VOLUM DE CARTES QUE EXPANDEIX LA PRIMERA EDICIÓ, DEL 1985

Les cartes d'una Rodoreda ferida i rabiosa

PERE ANTONI PONS

conviure durant deu mesos amb un grup d'altres escriptors catalans –Pere Calders, Francesc Trabal, Pere Quart...– i les seves famílies al castell de Roissy. Va ser allà on Rodoreda i Armand Obiols s'enamoren. El mateix va passar-los a Murià i Agustí Bartra. Mentre que la relació dels segons va ser llarga i prou idíl·lica, la de Rodoreda i Obiols va ser dramàtica i controvertida: ell estava casat amb una germana d'en Trabal i per això una bona part dels seus col·legues es giraren contra ella. Murià va ser de les poques que hi van mantenir l'amistat. Quan Murià va partir cap a Llatino-

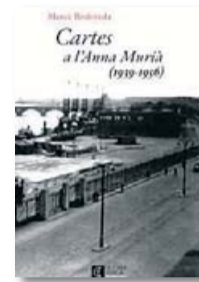
Mercè Rodoreda i Anna Murià es feren amigues a les acaballes de la Guerra Civil, quan partiren cap a l'exili i van

amèrica i Rodoreda va optar per quedar-se a França, es cartejaren durant anys.

Cartes a l'Anna Murià (1939-1956), prologades i anotades per Blanca Llum Vidal i Maria Bohigas, posa a disposició del públic les cartes que Rodoreda va enviar a Murià durant l'exili. Publicat per primer cop per La Sal Edicions el 1985, dos anys després de la mort de l'autora de *La plaça del Diamant*, el volum només conté les cartes d'una de les parts. Per la raó que sigui, Rodoreda no va conservar res del que li va enviar la seva amiga. Les tres úniques cartes de Murià del present volum han arribat fins a nosaltres perquè no va enviar-les. A més de la vintena de cartes, la present edició es complementa amb una entrevista de Mari Chordà i Isabel Segura a Anna Murià feta el 1985 i amb un epíleg inèdit de Margarida Puig, nora de l'escriptora. És un text interessantíssim pel que diu de Rodoreda, que hi és presentada com una dona freda, difícil i endurida, però sobretot pel que diu sobre el seu fill i la relació que l'escriptora va mantenir amb la seva família.

Intel·ligència, despit i fúria

Les cartes, que traspuen una humanitat pletòricament desolada, plena d'intel·ligència, despit i fúria, són breus i diverses. Els temes s'hi mesclen d'una manera atropellada –l'amor complex amb Obiols, el dia a dia a París i a Bordeus, les lectures i la voluntat d'escriure, les tafaneries sobre els altres escriptors de l'exili, els comentaris sobre els assumptes familiars més espinosos– i només permeten entrellucar una part de la veritat de la Rodoreda exiliada.

CARTES A L'ANNA MURIÀ (1939-1956)
MERCÈ RODOREDA
CLUB EDITOR
PRÒLEG I ANOTACIONS DE BLANCA LLUM VIDAL I MARIA BOHIGAS
120 PÀG. / 16,95 €

COM TOTES LES PERSONES FORTES I INTEL·LIGENTS, TOTI QUE POTSER ELLA ERA MÉS RESISTENT QUE FORTA, MERCÈ RODOREDA PODIA SER CRUEL I EGOISTA

El que s'hi entrelluca, però, està molt bé, des de l'amor desesperat i mai prou satisfet per Obiols –realment va estar-ne molt enamorada, amb un amor d'aquests que primer eleven però després ja només fan mal i consumeixen– fins a les explicacions que dona sobre un dia a dia complicat en què no falten moments de penúria –treballa molt com a cosidora i ha passat gana–, passant per la succinta i crua descripció que fa d'una França ferida per la guerra –ruïnes, cadàvers– o, també, per les opinions que deixa anar sobre els seus companys literats. Com totes les persones fortes i intel·ligents, tot i que ella potser era més resistent que forta, Rodoreda podia ser cruel i egoista.

Un aspecte interessant és constatar que Rodoreda i Murià són dos tipus de dona, per tant també dos tipus d'escriptora, molt diferents. Una vol ser escriptora a tot o res, mentre que l'altra passa gust de “fer de senyora del poeta” –Murià dixit–, fins al punt que Rodoreda diu a la seva amiga: “A tu t'ha esguerrat l'amor, i que en Bartra em perdoni”.

Des d'un punt de vista literari i humà, els dos punts forts del llibre són el que Rodoreda diu sobre el seu amor i sobre la seva pròpia literatura. Enamorada, impotent, plena de desig i amargada, estima Obiols i també l'odia, li voldria tot el bé però li faria tot el mal, o viceversa. És un amor tremebund i espectacular. També espectaculars són les promeses literàries que fa: anuncia que escriurà “contes que faran tremolar Déu”. Jo crec que feia aquestes promeses colossalment ambicioses per obligar-se a complir-les.

Filles del seu temps i de les circumstàncies, tant Rodoreda com Murià també diuen coses que avui sonen intolerables. La primera afirma que no li agraden “els negres” i la segona elogia la República Dominicana de Trujillo perquè s'hi viu en “pau i llibertat”. En tot cas, tot això és insignificant al costat dels molts atractius del llibre. Un d'aquests atractius és que veïr unes ganexes irresistibles de saber moltes més coses sobre aquest iceberg volcànic anomenat Mercè Rodoreda. ❖

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

L'illa monstruosa de Herbert George Wells

MARINA ESPASA

Benvinguda sigui aquesta nova traducció d'un clàssic que només es podia trobar en català si entraves a *To-docolecció*.

La mítica col·lecció *L'Esparver* de La Magrana l'havia incorporat al catàleg als anys vuitanta, però ni la llengua que s'hi feia servir ni l'ofici d'editar estaven a l'altura del llibre. La història del científic boig que experimenta amb humans i animals empès per una curiositat científica portada a l'extrem l'hem llegida i vista en pel·lícules mil cops, sí, però és que aquesta era una de les primeres vegades que algú la posava sobre el paper. Si el *Frankenstein* de Mary Shelley havia servit per definir, gairebé un segle

abans, el personatge del científic com un romàntic desesperat, *L'illa del doctor Moreau* (1896) és un dels primers llibres que toquen el tema de l'experimentació amb animals a partir de la vivisecció que es practicava a l'Anglaterra victoriana i que Wells volia denunciar. Agafar aquests llibres, fer-los traduir de cap i de nou i afegir-hi un bon pròleg que els doni context és el que han de fer els editors avui.

Què hi trobem en aquesta mena de llibres l'any 2021? ¿No estan passats de moda? Doncs sí i no. Esclar que una part de l'interès de recuperar títols així és pura història literària: és interessant veure com neix la futura ciència-ficció, és apassionant seguir la genealogia i la cartografia d'influències que van repercutir en Wells i, sobretot, les que va exercir ell sobre

els seus successors: el pròleg d'Albert Pijuan és especialment brillant a l'hora de dibuixar-les totes, amb la gelosia de Joseph Conrad i el seu *Cor de les tenebres* inclosa. Però els llibres s'han d'aguantar sols, i aquest, com a novel·la d'aventures però també com a reflexió sobre la condició humana, ho fa. El ritme és prou reeixit i el to és encara tenebrós i inquietant, sobretot en els primers capítols, quan el protagonista encara no sap ben bé on ha anat a parar i les bèsties de l'illa fan aparicions inesperades. Però també és brillant el final de la novel·la, molt més introspectiu i fosc del que recordaran els qui la van llegir de joves, i ple d'una esperança gairebé utòpica que quasi reconforta.

Les explicacions del doctor Moreau queden una mica anacròniques

vistes des de la ciència del segle XXI, però els dilemes que planteja són ben vius encara: ¿és lícit experimentar amb animals? Els nivells de sofisticació de la manipulació genètica d'avui només han imprès més urgència al debat ètic de fins a quin punt hem de “millorar” l'espècie. Per salvar-la de malalties, d'acord, però ¿per a què més? El debat del transhumanisme és aquí. En aquest sentit, el retrat d'un doctor ressentit amb la comunitat científica que fuig de la civilització i es refugia en un laboratori on fa experiments quasi impensables, encara que sembli de personatge de còmic de *Spiderman*, té molt a veure amb coses que passen avui molt a prop nostre. Sembla que Wells, que havia estudiat biologia i detestava la política imperial de l'Anglaterra victoriana, anés en un vaixell com el seu protagonista i que, abans de naufragar, hagués pogut enviar un telegrama on hi digués “Salveu l'ànima humana. Stop”. ❖

L'ILLA DEL DOCTOR MOREAU
H.G. WELLS
ANGLE EDITORIAL
TRAD. ALBERT PIJUAN
250 PÀG. / 14 €